

Výročná správa Investigatívneho centra Jána Kuciaka

2023

To, čo sa stalo môjmu bratovi, bolelo a vždy bude bolieť. Už vieme, kto nám túto bolesť spôsobil a prečo sa nám takáto hrozná vec stala. Tým dôvodom je korupcia, kauzy vplyvných ľudí, s ktorými si nevedela dať rady polícia, prokuratúra a ani súdnictvo. Práve môj brat Ján bol jedným z tých poctivých novinárov, ktorý neúnavne a vytrvalo upozorňoval na korupčné praktiky vysokopostavených ľudí. Nebál sa ich vplyvu, aj keď bol často sám a oproti nemu ľudia s miliónovými majetkami, ktorí si dokážu kúpiť takmer všetko a aj verejnú mienku.

Často si po tých hrozných udalostiach vyčítam, že som sa vtedy viac nezaujímal o jeho prácu, o verejný život, o ochranu štátnych financií. Dnes chceme a musíme robiť čo najviac, aby sme mu svoj dlh aspoň čiastočne splatili a hlavne nedovolili, aby sa ešte niekedy stalo niekomu to, čo nám. Práve preto je jedným z našich najväčších cieľov ochrana novinárov. Situácia je taká, že politici opäť robia z novinárov terče nenávisti, ako by si neuvedomovali, čo to môže spôsobiť. Poctiví novinári, ako bol môj brat, sú často z jednoduchých rodín, majú deti, hypotéky a nemajú prostriedky brániť sa atakom sami.

Korupcia, na ktorú Ján vytrvalo upozorňoval, je stále rakovinou našej spoločnosti, chráni silných, oslabuje slabých. Kvôli nej stále nie sme rovnocennými občanmi a zároveň štát, ktorý patrí nám všetkým a živíme ho my všetci, okráda o prostriedky a rozvoj. Viem, nepôjde to ľahko, mocní budú stále hádzať polená pod naše nohy, aby neprišli o vplyv a peniaze. Ale to nikdy nemôže byť viac ako pravda a ľudský život. Dúfam, že čoraz väčšia časť spoločnosti si uvedomí, že ten, kto faktologicky správne upozorňuje na korupčné praktiky, je ochranca štátu, nie jeho nepriateľ.

Chceme a budeme bojovať za Jankov odkaz – ochranu novinárov, spoluprácu novinárov, boj proti nerovnosti, boj proti korupcii. Sme mu to aj jeho Martinke dlžní.

Preto sa všetci v ICJK snažíme svedomito vytvárať prostredie pre podporu investigatívnych novinárov, prinášať nové zistenia, ponúkať koordináciu nielen medzi domácimi redakciami, ale aj medzi našimi zahraničnými partnermi. Korupcia nepozná hranice, investigatíva založená na faktoch je často jeden z najsilnejších nástrojov v boji s ekonomickou kriminalitou, ale aj s klamstvami politikov či hoaxmi. Pre dobro celej spoločnosti, nie jednotlivcov.

Jozef Kuciak,

člen členskej rady Investigatívneho centra Jána Kuciaka

Rok 2023 priniesol na Slovensku mnoho zmien a naplno ukázal, že boj za pravdu a demokraciu sa nikdy nekončí. V Investigatívnom centre Jána Kuciaka sme pokračovali v zachovávaní Jánovho odkazu – priniesli sme nové odhalenia, poukázali na tých, pre ktorých sa klamstvo a útoky stali pracovnou metódou, a postavili sme sa na ochranu slobody slova a novinárov, ktorí sú terčom len preto, že robia svoju prácu vo verejnom záujme a profesionálne.

Realitou na Slovensku je totálna vojna proti pravde. A s bojom za pravdu a faktické informácie je to veľmi ťažké. Je to, ako keď vychovávame deti. Opakujeme všetko to, o čom si myslíme, alebo skôr cítime, že by im v živote mohlo pomôcť – o morálnych hodnotách, ale aj o obyčajných veciach, opakujeme to často, stovky ráz. A jedného dňa, keď sa naše deti postavlia na vlastné nohy, sa ukáže, že sa nám to vyplatilo.

2023

Rovnako je to aj s pravdou. Odhaľujeme ju každý deň, aby sa naša spoločnosť nestratila v bahne lží. Je to nikdy sa nekončiace poslanie žurnalistiky a my v ICJK v ňom vytrváme. Sme odhodlaní pokračovať v poslaní bojovať za pravdu, za verejný záujem, odhaľovať nezákonné činy, aktivity, ktoré poškodzujú spoločnosť, ako aj pomáhať novinárom a slobode tlače v mene odkazu Jána Kuciaka a Martiny Kušnírovej.

Súčasná situácia na Slovensku ukazuje, že demokratická spoločnosť a hodnoty čelia neustálym útokom. Investigatívna žurnalistika vo verejnom záujme, založená na faktoch, je pre našu spoločnosť potrebná viac ako kedykoľvek predtým. Investigatívne centrum Jána Kuciaka je nezávislá a na Slovensku jedinečná redakcia. V roku 2023 si upevnilo svoju pozíciu a posilnilo tím o nové investigatívne novinárky.

Po viac ako 5 rokoch existencie je ICJK stabilná, profesionálna, etická a zodpovedná organizácia v srdci slovenskej žurnalistiky. Rešpektovaná médiami aj verejnosťou.

V roku 2023 sme zaznamenali aj zmenu v najvyššom orgáne nášho občianskeho združenia, v členskej rade. Odišli z nej spoluzakladatelia centra Pavla Holcová a Arpád Soltész aj ďalšia členka rady Vlasta Kubušová, ktorým sa aj na tomto mieste chcem poďakovať za všetko, čo robili a robia pre ICJK.

Som veľmi rád, že noví členovia najvyššieho orgánu ICJK ešte viac posilnia náš hlavný cieľ – zachovávať odkaz Jána a Martiny. Novými členmi členskej rady sa stali Jánovi súrodenci Mária Kuciaková a Jozef Kuciak. Spolu s nimi do členskej rady ICJK prišiel aj šéfredaktor Aktuality.sk Peter Bárty. Jozef Kuciak bol zvolený aj do kontrolnej rady ICJK, kde pôsobí s ďalšou zakladajúcou členkou centra Zuzanou Petkovou, ktorá zostáva aj členkou najvyššieho orgánu občianskeho združenia.

Tešíme sa na ich podnety k práci ICJK v nadchádzajúcich rokoch.

Lukáš Diko,

predseda a šéfredaktor Investigatívneho centra Jána Kuciaka

Investigatívne
centrum
Jána Kuciaka

2023

Investigatívne centrum Jána Kuciaka oslávilo v roku 2023 piate výročie svojej existencie. Založenie centra je navždy spojené so spomienkou na Jána Kuciaka a Martinu Kušnírovú, ktorých zavraždili v roku 2018. Spolu s Jánovou domovskou redakciou Aktuality.sk sme aj preto vo februári 2023 spoluorganizovali niekoľko spomienkových podujatí.

Po celý rok sme sa detailne venovali aj súdnemu procesu v prípade vraždy Jána a Marty. Ani rok 2023 totiž nedal definitívnu súdnu bodku. Podrobne sme analyzovali problematické časti oslobodzujúceho rozsudku nad Marianom Kočnerom a práve v rozhovore s ICJK vyjadril obavy nad ďalším osudom prípadu po zrušení špeciálnej prokuratúry dozorujúci prokurátor Matúš Harkabus. Ten už z prokuratúry odišiel a prípad tak po ňom prevzali ďalší dvaja bývalí prokurátori špeciálnej prokuratúry Peter Kysel a Vladimír Kuruc.

Na 5. výročie vraždy Jána a Marty sme spustili aj iniciatívu [Bezpečná.Žurnalistika.SK](https://www.bezpecna-zurnalista.sk). Jej cieľom je monitorovať a analyzovať útoky na novinárov, poskytovať im právnu a psychologickú pomoc, ale aj tréningy. A rok 2023 ukázal, aká dôležitá je táto platforma. Za necelých deväť mesiacov ostrej prevádzky nám žurnalisti nahlásili takmer 50 útokov. Viacerým sme poskytli právnu pomoc a poradenstvo, ako postupovať pri podávaní trestného oznámenia. Všetko v duchu podpory spolupráce redakcií na Slovensku.

**BEZPEČNÁ
ŽURNALISTIKA**
SK

Slovenskí novinári našu platformu vo veľkej miere rešpektujú – 400 z nich sa zapojilo do prieskumu o útokoch pred spustením platformy na prelome decembra 2022 a januára 2023, z ktorého vyplynulo, že dve tretiny slovenských novinárov zažili útok alebo hrozbu za posledných 12 mesiacov.

Platformu rešpektujú a podporujú aj medzinárodné novinárske organizácie ako Reportéri bez hraníc, Medzinárodný tlačový inštitút alebo medzinárodné organizácie ako UNESCO, a je uznaná aj Európskou komisiou. Platformu ICJK v roku 2023 rešpektovali aj slovenské orgány ako nezávislého aktéra v oblasti ochrany novinárov. V septembri 2023 sa nám v spolupráci s policajným prezídiom podarilo zriadiť aj kontaktné body na krajských riaditeľstvách policajného zboru, ktoré majú na starosti bezpečnosť novinárov.

5
rokov

Hrozba

Threat

(verbálna, online, prostredníctvom sociálnych sietí, email, list, dozvedel som sa o hrozbe zo svojich zdrojov)
(verbal, online, through social networks, email, letter, I learned about the threat from my sources)

21 #

Prenasledovanie/ obťažovanie

Stalking/
harassment

(online
/osobne)
(online/
in person)

8

Právna hrozba, šikanózna žaloba, žaloba

Legal Threat,
Bullying Action,
Lawsuit
(SLAPP)

4 §

Bezpečná.Žurnalistika.SK v roku 2023 v číslach

Safe.Journalism.SK in 2023 in numbers

Iné

Other

5

?

Počet hlásení

Number
of incident
reports

48

muži
men

23

ženy
women

21

neuvedené
no identification

4

Odmietnutie akreditácie, nevpustenie na tlačovú konferenciu a pod.

Refusal of
accreditation,
not being
admitted
to a press
conference,
etc.

3

Fyzický útok

Physical attack

(strkanie,
sácanie, úder,
kopanec, bitka,
zranenie a pod.)
(pushing,
punching,
kicking, fighting,
injury, etc.)

3

Hrozba smrťou mne alebo mojim blízkym

Death threat to me
or my loved ones

2

Diskriminácia

Discrimination

(pre pohlavie, pôvod,
presvedčenie, sexuálnu
orientáciu a pod.)
(due to gender,
origin, belief, sexual
orientation, etc.)

2

≠

Investigatívne centrum Jána Kuciaka funguje ako štandardná malá redakcia. V roku 2023 vypublikovali štyria členovia redakcie celkovo takmer 60 textov. Boli medzi nimi domáce aj medzinárodné investigatívy, rozhovory, ale aj informácie o útokoch na novinárov.

Povzbudili nás aj ocenenia za našu prácu. Expertka ICJK na dezinformácie Karin Kőváry Sólomos v spolupráci s poľskými a českými kolegami získala Novinársku cenu za investigatívu za odhalenie utajených autorov dezinformačných portálov. „Autori ponúkli dôslednú analýzu dezinformačného portálu s potenciálom ničiť demokraciu pomocou proruskej propagandy v našom civilizačnom okruhu. Poukázanie na danú hrozbu, spoločne s aktuálnosťou témy robí tento text najlepším investigatívnym príspevkom za rok 2022,” napísala porota Novinárskej ceny.

O pár týždňov nato sme v Berlíne prevzali prestížnu Cenu slobody tlače od združenia nemeckých vydavateľov [Medienverband den freien Presse](#) za „výrazný príklad nezávislej žurnalistiky a ideálne pokračovanie novinárskej práce Jána Kuciaka”.

Investigatívne centrum Jána Kuciaka zverejnilo v roku 2023 na www.icjk.sk alebo v spolupráci so slovenskými médiami, prípadne v spolupráci s investigatívnymi novinármi zo Slovenska či zahraničia takmer šesť desiatok textov. Mnohé z nich sprevádzali podcasty a videá. Naše texty sme zverejňovali v angličtine na platforme krajín V4 Vsquare.org. V rámci V4 spolupracujeme s Českým centrom pre investigatívnu žurnalistiku – investigace.cz, poľskou [Fundacją Reporterów](#) (FR) a s maďarskými centrami [Átlaszó](#) a [Direkt 36](#).

V roku 2023 sme v rámci medzinárodného projektu #Espiomats zverejnili množstvo dôležitých zistení odhaľujúcich pôsobenie ruských špiónov na Slovensku, ako aj o bývalej šéfke protokolu u premiéra Roberta Fica, ktorá si zobrala za manžela informátora maďarskej tajnej služby. Medzinárodná investigatíva zameriavajúca sa na dezinformačný portál Newsfront v celoeurópskom meradle viedla k zotvoreniu telegramových kanálov a domén dezinformačného portálu. ICJK tiež v roku 2023 podrobne zmapovalo šírenie predvolebného deepfake videa tesne pred septembrovými parlamentnými voľbami. Keďže ide pravdepodobne o prvý zaznamenaný deepfake, ktorý mal ambíciu ovplyvniť volebné hlasovanie, naše zistenia vyvolali významný záujem médií aj zo zahraničia.

Zaujali aj ďalšie naše texty. Viaceré médiá prevzali investigatívu reportéra ICJK Tomáša Madleňáka z Bosny a Hercegoviny, kde odhalil podozrivo nákladný život expolicajtov z „vojny v polícii”. Písali sme aj o viacerých podozrivých biznisoch oligarchov Jozefa Brhela a Norberta Bődöra na Slovensku aj v zahraničí, podrobne sme zmapovali nákupy pre armádu a pozreli sme sa aj na proruské združenie motorkárov Brat za brata.

Investigatívne
centrum
Jána Kuciaka

2023

V roku 2023 zaznamenala naša webová stránka www.icjk.sk takmer 160 000 zobrazení, čo je o 30 percent viac v porovnaní s rokom 2022. Množstvo našich textov prevzali partnerské médiá – Denník N, Denník SME, Aktuality.sk – čím sa zvýšila čítanosť a dosah našich textov. Množstvo textov, analýz a informácií citovali aj iné médiá – ICJK dosiahlo v roku 2023 celkovo takmer 300 mediálnych zmienok v televízii, rozhlase, printoch či v online médiách (v roku 2022 to bolo 110). Celkový dosah nášho facebookového profilu v roku 2023 narástol o 20 percent v porovnaní s rokom 2022 a počet zhladnutí videí na našom kanáli YouTube narástol v roku 2023 o 149 percent v porovnaní s rokom 2022.

+149 %

Rok 2023 bol pre nás prelomový aj preto, že sme spustili pravidelný e-mail newsletter Investigatívneho centra Jána Kuciaka. Už po prvých týždňoch existencie nazbieral takmer dve tisícky odberateľov a rast sa nezastavil ani v roku 2024. Aj tak sa naše investigatívne zistenia dostávajú k čoraz širšiemu publiku.

ICJK bolo aktívne aj v oblasti obrany slobody tlače, podpory investigatívnej žurnalistiky a ochrany novinárov. Stali sme sa súčasťou viacerých verejných iniciatív, ktoré riešili problém útokov a zastrašovania novinárov na Slovensku. Aktívne sme sa zúčastnili na konzultáciách s vnútroštátnymi orgánmi o novej legislatíve pre médiá, ako aj o novej legislatíve o ochrane novinárov. V spolupráci s univerzitami a ďalšími inštitúciami sme sa podieľali na výučbe investigatívnej žurnalistiky, aby sme do slovenského mediálneho prostredia priniesli čo najviac nových talentovaných novinárov.

V roku 2023 sme naše aktivity začali rozširovať aj do regiónov Slovenska. V rámci projektu zameraného na takzvané spravodajské púšte na Slovensku, teda regióny s veľmi slabým pokrytím nezávislými médiami, sme vytrénovali štyroch regionálnych novinárov z regiónov stredného a východného Slovenska v technikách a špecifikách investigatívnej žurnalistiky a v rámci mentoringového programu s nimi realizovali aj konkrétne investigatívne projekty. Investigatívne centrum Jána Kuciaka bude v tomto projekte pokračovať aj v ďalších obdobiach a vyškolených novinárov bude využívať aj vo svojich regionálnych investigatívnych projektoch.

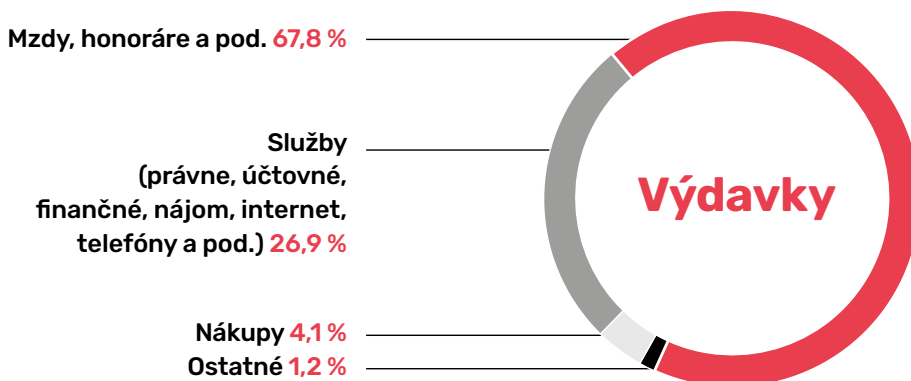
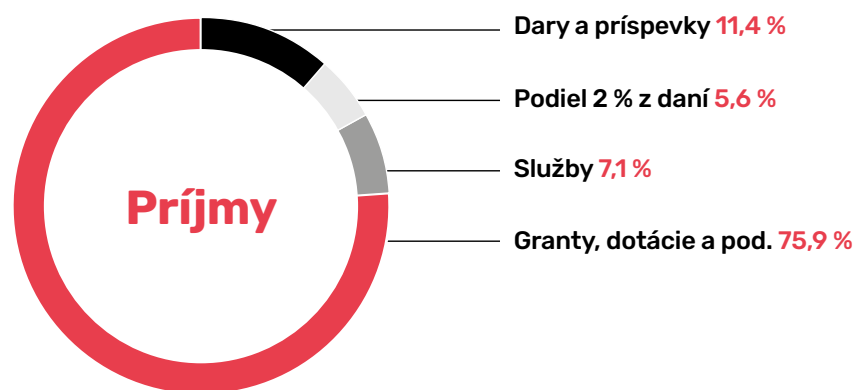

Transparentné financovanie

Tak ako je pre nás v Investigatívnom centre Jána Kuciaka dôležité odhaľovať pravdu, uvedomujeme si aj zodpovednosť, ktorú máme k čitateľom, podporovateľom a slovenskej verejnosti. Preto sú od vzniku ICJK všetky finančné pohyby, dary, výdavky zverejnené na našom transparentnom účte, kde si každý môže skontrolovať, odkiaľ pochádzajú zdroje financovania ICJK.

Investigatívne centrum Jána Kuciaka je občianske združenie, teda mimovládne nezisková organizácia, ktorá netvorí žiaden zisk a všetky získané prostriedky využíva len na financovanie svojich aktivít v súlade so stanovami, teda na investigatívnu žurnalistiku, ochranu novinárov a slobody slova a na vzdelávanie.

Ako vyplýva zo zverejnenej účtovnej závierky, v roku 2023 dosiahli celkové príjmy ICJK 211 517,92 eura a celkové výdavky 168 118,8 eura. Príjmy ICJK od individuálnych darcov a z podielu zaplatenej dane tvorili 17 percent celkových príjmov a granty a dotácie takmer 76 percent. V štruktúre výdavkov najväčšiu položku, takmer 68 percent, tvorili v roku 2023 honoráre členom a spolupracovníkom redakcie a služby spojené s činnosťou ICJK, teda s investigatívnou žurnalistikou a ochranou novinárov a slobody slova, takmer 27 percent.

Investigatívne
centrum
Jána Kuciaka

2023

Okrem darov od našich individuálnych donorov zo Slovenskej republiky a darov prostredníctvom 2 % z daní v roku 2023 ICJK získalo niekoľko grantov od významných medzinárodných inštitucionálnych donorov: Journalismfund EU, UNESCO, Reportéri bez hraníc, Veľvyslanectvo Holandského kráľovstva v SR, Veľvyslanectvo USA v Bratislave, Veľvyslanectvo Kanady v SR, Balkan Investigative Reporting Network – BIRN a pod. Centrum je zapojené aj do viacerých medzinárodných grantov od významných inštitucionálnych donorov, pričom niektoré z nich sú sprostredkované medzinárodnou organizáciou investigatívnych novinárov OCCRP, ktorej členom je aj Investigatívne centrum Jána Kuciaka. V roku 2023 sme sa zapojili aj do projektu Adapt Institute, ktorý je financovaný prostredníctvom National Endowment for Democracy.

IC
JK